

ASIA**Tiedusteluihin vastaamisen viivästyminen****KANTELU**

Kantelija on arvostellut 14.11.2019 oikeuskanslerinvirastoon saapuneessa kantelussaan Poliisihallituksen ja sisäministeriön menettelyä hänen tiedusteluihinsa vastaamisessa.

SELVITYS

Sisäministeriö on antanut 30.6.2020 päivätyn selvityksen.

Poliisihallitus on antanut 25.8.2020 päivätyn lausunnon ja selvityksen liitteineen sekä lausunnon täydennyksen 3.9.2020. Poliisihallituksen lausunnon liitteenä on ollut poliisilaitoksen 21.8.2020 päivätty lausunto.

Jäljennökset lausunnoista ja selvityksistä liitteineen lähetetään ohessa kantelijalle tiedoksi.

RATKAISU**Oikeusohjeet**

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hallintolain 20 §:n mukaan hallintoasia tulee vireille, kun asian vireille panemiseksi tarkoitettu asiakirja on saapunut toimivaltaiseen viranomaiseen tai kun asia on sille suullisen vireillepanon yhteydessä esitetty ja käsittelyn aloittamiseksi tarvittavat tiedot on kirjattu. Hallintolain 21 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen, jolle on erehdyksessä toimitettu asiakirja sen toimivaltaan kuulumattoman asian käsittelemiseksi, on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen lähettäjälle.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Tapahtumatietoja

Kantelija oli 24.6.2019 toimittanut selvitys/toimenpidetoiveeksi otsikoidun kirjoituksensa sähköpostilla Poliisihallitukselle. Kantelija oli 26.7.2019 tiedustellut sähköpostilla sisäministeriöstä, mihin toimenpiteisiin asiassa ryhdyttäisiin. Vielä kantelija oli 30.8.2019 tiedustellut asiaa uudelleen sisäministeriöstä sekä 9.9.2019 sisäministeriöstä ja Poliisihallitukselta.

Poliisihallituksen selvityksen mukaan Poliisihallituksen kirjaamo oli vastuuttanut kantelijan 24.6.2019 toimittaman sähköpostin suoraan poliisilaitoksen käsiteltäväksi. Siirto oli perustunut Poliisihallituksen laillisuusvalvontaohjeeseen (POL-2016-17212), jonka mukaan Poliisihallituksen vastaanottaessa hallintokantelu-, kansalaiskirje- tai muun vastaavan asian ensimmäisenä poliisiviranomaisena, voi Poliisihallituksen kirjaamo vastuuttaa sen käsiteltäväksi sille poliisiyksikölle, jolle asia kuuluu - noudattaen kanteluiden ja kansalaiskirjeiden kirjaamisprosessista annettua toimintaohjetta.

Kantelija oli 26.7.2019 toimittanut sähköpostitiedustelun edellä mainitun ensimmäisen kirjoituksensa käsittelystä sisäministeriölle. Sisäministeriö oli siirtänyt asian Poliisihallitukselle 19.8.2019 vastauksen laatimiseksi kantelijalle. Poliisihallituksen kirjaamo oli kirjannut asian asianhallintajärjestelmään ja asia oli vastuutettu esikunnan laillisuusvalvonnan poliisitarkastaja A:lle valmisteltavaksi. Poliisitarkastaja A oli asianhallintajärjestelmän jakelutietojen perusteella pyytänyt Poliisihallituksen kirjaamoja vastuuttamaan asian käsittelyn poliisilaitokselle. Poliisihallituksen kirjaamo oli siirtänyt asian poliisilaitokselle 21.8.2019. Kantelija oli 9.9.2019 toimittanut uuden sähköpostitiedustelun asiansa käsittelystä sisäministeriölle ja Poliisihallitukselle. Poliisihallituksen kirjaamo oli vastuuttanut kirjoituksen samana päivänä suoraan poliisilaitoksen käsiteltäväksi.

Poliisihallituksen mukaan se ei ollut poliisin sisäiseen ohjeistuksen perusteella ilmoittanut asian siirroista kantelijalle. Ohjeistuksen mukaan viranomaisen sisällä tapahtuvista asian siirroista ilmoittajana toimii vastaanottava poliisiyksikkö eli tässä tapauksessa poliisilaitoksen olisi tullut ilmoittaa siirrosta/asian käsittelyyn ottamisesta. Poliisihallituksen käsityksen mukaan poliisilaitos ei ollut ilmoittanut asian käsittelyyn ottamisesta kantelijalle, vaan ilmeisesti kantelija oli saanut tiedon asian käsittelystä vasta, kun tutkinnanpäättös oli lähetetty tiedoksi kantelijalle 4.9.2019.

Poliisilaitoksen selvityksen mukaan kyseessä oleva asia oli katsottu kuuluvan tutkinnan selvitettäväksi. Asiasta oli kirjattu 25.6.2019 poliisin tietojärjestelmään s-ilmoitus. Asian tutkinnanjohtaja oli tehnyt päätöksen asiasta 23.8.2019. Päätöksen mukaan asiassa ei ollut syytä epäillä rikosta. Tutkinnanjohtaja oli todennut päätöksessään, ettei kyse ole rikosasiasta vaan riita-asiasta, joka olisi parhaiten käsiteltävissä ja ratkaistavissa riitaoikeudenkäynnissä. Päätös oli lähetetty tiedoksi kantelijalle 4.9.2019.

Sisäministeriön selvityksen mukaan sisäministeriö oli vastannut kantelijalle 2.9.2019 ja ilmoittanut, että asia oli siirretty toimivaltaiselle Poliisihallitukselle ja että Poliisihallitus oli siirtänyt asian poliisilaitokselle, jossa asiasta oli 25.6.2019 kirjattu tutkintailmoitus. Tutkinta oli kirjattu päätetyksi 23.8.2019. Kantelijan 9.9.2019 lähettämään viestiin ei ollut sisäministeriöstä enää vastattu, koska kantelija oli lähettänyt viestinsä myös Poliisihallitukselle ja koska kantelijan viestin keskeinen sisältö oli ollut pyyntö siitä, että viranomainen saapuu paikalle ja ottaa kantaa kalastusoikeutta koskevaan kysymykseen, ja tähän oli sisäministeriötä koskevin osin jo vastattu 2.9.2019 lähetetyllä viestillä, jossa oli kerrottu Poliisihallituksen olevan toimivaltainen viranomainen.

Arviointi

Vastauksen saaminen viranomaisille osoitettuun asiallisiin tiedusteluihin perustuu perustuslain 21 §:n:ssä turvattuun hyvän hallinnon periaatteeseen sekä hallintolakiin. Toimivaltaisen viranomaisen on itse vastattava sille esitettyyn tiedusteluun. Pääsääntöisesti tiedusteluihin tulisi vastata kirjallisesti kohtuullisessa ajassa. Vastaamiselle ei kuitenkaan ole mahdollista asettaa kiinteää kaikkiiin tapauksiin soveltuvaa enimmäisaikaa, vaan kohtuullista aikaa arvioitaessa on otettava huomioon muun muassa asian laatu, laajuus ja muut yksittäisen asian ominaispiirteet.

Poliisihallituksen laillisuusvalvontaohjeessa PL-2016-17212 (voimassa 1.1.2017 – 31.12.2021) todetaan (kohdassa 5.4.), että ”vastaanottaessaan Poliisihallituksen vastuuttamaan asian, poliisiyksiköt tekevät selvityksen asian luonteesta. Asia käsitellään tällöin poliisiyksikössä, ellei sille ole estettä. Asian käsittelyyn ottamisesta on ilmoitettava tarkoituksenmukaisella tavalla asian lähettäneelle. Samalla asian lähettäneelle on ilmoitettava sen henkilön nimi ja yhteystiedot, joka vastaa asiaa koskeviin tiedusteluihin.”

Kantelija on lähettänyt 26.7.2019, 30.8.2019 ja 9.9.2019 sisäministeriölle tiedustelun. Sisäministeriö on siirtänyt sille 26.7.2019 saapuneen tiedustelun Poliisihallitukselle, mitä voidaan pitää ymmärrettävänä, koska tiedustelun liitteenä ollut kantelijan 24.6.2019 Poliisihallitukselle saapunut kirjoitus oli osoitettu poliisiylijohtajalle. Sisäministeriöön 30.8.2019 saapuneeseen tiedusteluun sisäministeriöstä on vastattu 2.9.2019 ilman viivytystä. Viimeisestä 9.9.2019 toimitetusta tiedustelusta sisäministeriö on tehnyt arvion, ettei siihen ole ollut enää tarpeen vastata. Minulla ei ole syytä kyseenalaistaa tätä arviota. Katson, että sisäministeriö on toiminut kantelijan tiedusteluihin vastaamisessa hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

Kantelija on lähettänyt Poliisihallitukselle tiedustelut 24.6.2019 ja 9.9.2019. Lisäksi sisäministeriö on siirtänyt sille 26.7.2019 saapuneen tiedustelun Poliisihallitukselle. Poliisihallitus on siirtänyt kaikki tiedustelut poliisilaitokselle. Poliisilaitos on ilmoittanut 4.9.2019 kantelijalle, ettei asiassa aloiteta esitutkintaa. Kantelija on saanut tiedon asian siirtämisestä poliisilaitokselle vasta saatuaan asiaa koskevan päätöksen 4.9.2019. Kantelija on saanut vastauksen tiedusteluunsa noin kahden kuukauden kuluttua hänen ensimmäisestä tiedustelustaan, mitä ei voida sinällään pitää kohtuuttomana aikana. Kuitenkin se, ettei poliisilaitos ole ilmoittanut kantelijalle asian käsittelyyn ottamisesta, on lisännyt kantelijan epätietoisuutta hänen asiansa käsittelystä.

Oleennaista asiassa on nähdäkseni ollut, että tiedustelut lähettänyt kantelija ei olisi saanut jäädä epätietoiseksi, mitä hänen Poliisihallitukseen ja sisäministeriöön toimittamilleen tiedusteluille on tapahtunut. Kantelijan epätietoisuutta on lisännyt se, että Poliisihallitus oli siirtänyt hänen sisäministeriöön 26.7.2019 toimittamansa tiedustelun poliisilaitoksen käsiteltäväksi eikä tästä ollut hänelle ilmoitettu. Poliisihallituksen antaman ohjeistuksen mukaisesti asian käsittelyyn ottamisesta ilmoittaminen olisi kuulunut sille poliisiyksikölle, jolle asia on siirretty. Tällaisessa tilanteessa, jossa kantelija on lähettänyt useamman tiedustelun eri tahoille, riittävänä ei voida pitää sitä, että asiassa kirjataan tutkintailmoitus ja tutkinnan päättämisestä tehdään päätös, vaan kantelijalle olisi tullut asianmukaisesti ilmoittaa asian vireilläolosta ja tiedustelujen siirtämisestä poliisilaitoksen käsiteltäväksi. Katson, että poliisilaitos on kantelijan asiassa laiminlyönyt noudattaa tiedusteluihin vastaamisessa hyvän hallinnon periaatteita.

Totean, että tapauksen kaltaiset ongelmat voisivat olla vältettävissä, jos poliisihallinto noudattaisi vakiintunutta hallintolaissa säädettyä hallintoasian siirtoa viranomaisten välillä koskevaa menettelyä. Siinä siirtävä taho ilmoittaa viivytyksettä asiakkaalle asian siirrosta, jolloin hän saa heti tiedon hänen asiaansa käsittelevästä viranomaisesta ja sen vastuuhenkilöstä. Epätietoisuus taas johtaa useisiin tiedusteluihin, joita sitten siirrellään viranomaiselta toiselle. Tämä on turhaa hallinnollista työtä, joka yleisesti käytössä olevalla menettelyllä voitaisiin välttää.

Viittaan tässä yhteydessä myös päätökseeni (OKV/8/50/2017), jossa käsitelin omasta aloitteestani Poliisihallituksen hallintokanteluiden vastuuttamista ja kirjaamisprosessia. Totesin päätöksessä muun muassa, että Poliisihallituksen menettely olla kirjaamatta poliisiyksikölle vastuutettavaa hallintokantelua voi vaarantaa asiakirjajulkisuuden ja hyvän hallinnon toteutumisen.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän vastaisen varalle poliisilaitoksen huomiota hyvän hallinnon periaatteiden noudattamiseen tiedusteluihin vastaamisessa.

Kantelu ei ole antanut aihetta muihin toimenpiteisiini.

Pyydän Poliisihallitusta toimittamaan päätökseni poliisilaitokselle.

Lähetän päätökseni tiedoksi myös sisäministeriölle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Linda Harjutsalo